

Gemeentefondsmonitor

Zundert

Op zoek naar een andere gemeente, klik [hier](#).

Een bericht ontvangen wanneer de nieuwe versie beschikbaar is, klik [hier](#).

Stand: meicirculaire 2022

Publicatiedatum: juni 2022

Inhoudsopgave

Ontwikkeling meerjarig totaal

1. Ontwikkeling meerjarig
2. Ontwikkeling meerjarig per inwoner

Ontwikkeling per cluster

3. Ontwikkeling per cluster meerjarig
4. Ontwikkeling per cluster naar oorzaak

Toelichting ontwikkeling oorzaken

5. Ontwikkeling areaal
6. Ontwikkeling taakmutaties

Inleiding

Gemeenten ontvangen geld van de Rijksoverheid uit het **gemeentefonds**. Hiermee betalen zij een deel van hun uitgaven. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Zij leggen daarover verantwoording af aan de gemeenteraad. De totale uitkering uit het GF wordt verschillende keren per jaar geactualiseerd in circulaire

In dit rapport zijn de volgende standen gebruikt

2022: mei 2022

2021: januari 2022

2020: januari 2021

In de gemeentefondsmonitor wordt de werking en de omvang van het gemeentefonds inzichtelijk gemaakt voor iedere gemeente. De rapportage is opgebouwd rondom de verschillende clusteruitkeringen (zorg, onderwijs, veiligheid etc.).

Hieronder staat een link naar de gemeentefondspagina waar de rapportages per gemeente en het achterliggende excelmodel te vinden zijn.

<https://www.itspublic.nl/gemeentefondsmonitor/>

Colofon

It's Public

Plantage Middenlaan 62, 1018 DH, Amsterdam

www.itspublic.nl

Voor vragen over deze publicatie:

Kees van der Meeren (kees.vandermeeren@itspublic.nl)

Jan Willem Moesker (janwillem.moesker@itspublic.nl)

Open source beleid

Gebruik van dit document is vrij, open te delen voor en door iedereen, in lijn met de Creative Commons Attribution 4.0 International License. Een kopie van deze licentie is hier te vinden: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Gebruikt materiaal in deze publicatie

Foto voorkant: Thorbecke statue Amsterdam by Brbbl

Definities

Maatstaf (areaal): onderliggende drijver van de uitkering (# inwoners, # jeugdigen etc.)

Uitkeringsfactor (UF): één getal waarmee waarmee de totale uitkering uit het gemeentefonds wordt vermenigvuldigd. Dit betreft deels compensatie voor inflatie (ook wel nominaal genoemd) maar bevat ook het mee-adem effect met de Rijksbegroting.

Prijs per eenheid: het bedrag dat wordt uitgekeerd per eenheid voor een cluster in het verdeelmodel (bijv. €/jeugdige bij cluster jeugd)

Taakmutatie: Aanpassing van prijs per eenheid, voornamelijk vanwege een aanpassing in het takenpakket van gemeenten.

Totaal 2022 (€)

35.252.004

Per inwoner (€)

€ 1.603

Ontwikkeling 2021 - 2022

+2.315.236

1. Ontwikkeling meerjarig

Ontwikkeling meerjarig (€ mln)	2020	2021	2022
Uitkering	30,7	32,9	35,3
Ontwikkeling		+2,3	+2,3

Ontwikkeling naar oorzaak (€ mln)	Areaal	Taakmut.	UF	Aanvullend	Interactie	Totaal
Ontwikkeling	+0,2	+0,8	+2,3	-1,0	+0,0	2,3

Voor details per cluster, zie tabel 3 en 4

Voor uitsplitsing van de areaalontwikkeling zie tabel 5

Voor uitsplitsing van de taakmutaties zie tabel 6

Ontwikkeling reële bestedingsruimte (€ mln)	Uitkeringsfactor	Inflatie	Reële ontwikkeling
Reële bestedingsontwikkeling	2,3	0,9	+1,4

2. Ontwikkeling meerjarig per inwoner

Ontwikkeling meerjarig per inwoner (€)	2020	2021	2022
Uitkering/inwoner	1.395	1.498	1.603

Ontwikkeling naar oorzaak per inwoner (€)	Areaal	Taakmut.	UF	Aanvullend	Interactie	Totaal
Ontwikkeling	+8,9	+34,2	+105,4	-43,5	+0,3	105,3

Ontwikkeling reële bestedingsruimte per inwoner (€)	UF	Inflatie	Reële ontwikkeling
Reële bestedingsontwikkeling	105,4	40,4	+65,0

Toelichting

- De ontwikkeling tussen 21-22 is uitgesplitst in vier oorzaken:
  - Areaal: ontwikkeling van de onderliggende drijvers zoals # inwoners, # bijstandsonvangers, etc.
  - Taakmutaties: aanpassing in taken van gemeente (bijvoorbeeld extra werk door Wet open overheid), het is de bedoeling dat deze aanpassing budgetneutraal is
  - Uitkeringsfactor: het mee-adem effect met de rijksbegroting (en dus ook compensatie voor inflatie)
  - Interactie: gecombineerde effect van de eerste drie factoren, bijvoorbeeld de extra toename van een prijsverhoging door een hogere uitkeringsfactor
- Wanneer de toename van de uitkeringsfactor wordt gecorrigeerd voor de prijs bruto binnenlands product (inflatie als prijsontwikkeling van het BBP) zien we de ontwikkeling van de reële bestedingsruimte. Er is hier gerekend met een gemiddelde van 3,4% in 2022 (Centraal economisch plan 2022, CPB-raming maart 2022)

3. Ontwikkeling per cluster meerjarig

Per cluster (€ mln)	2020	2021	2022
Eigen middelen	-3,3	-3,1	-3,4
Inkomen en participatie	4,1	4,2	4,6
Samenkracht en burgerparticipatie	0,6	0,7	0,7
Jeugd	4,8	5,0	5,4
Maatschappelijke ondersteuning	8,8	9,4	9,9
Educatie	1,9	1,9	2,0
Volksgezondheid	0,2	0,2	0,2
Cultuur en ontspanning	4,2	4,4	4,6
Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	6,0	6,3	7,0
Riolering en reiniging	-0,9	-0,9	-1,0
Openbare orde en veiligheid	1,8	1,8	2,0
Bestuur en algemene ondersteuning	2,7	2,9	3,2
Overig	0,0	0,0	0,0
Onbekend	0,0	0,0	0,0
Totaal	30,7	32,9	35,3

4. Ontwikkeling per cluster naar oorzaak

Per cluster (€ mln)	2021	Areaal	Taakmutat.	UF	Aanvullend	Interactie	2022	Vershil
Eigen middelen	-3,1	+0,1	-	-0,0	-0,4	-0,0	-3,4	-0,3
Inkomen en participatie	4,2	+0,0	+0,3	+0,2	-0,2	+0,0	4,6	+0,3
Samenkr. en participatie	0,7	+0,0	-0,1	+0,0	-0,0	+0,0	0,7	-0,0
Jeugd	5,0	+0,0	+0,6	+0,3	-0,6	+0,0	5,4	+0,4
Maatschappelijke onderst.	9,4	-0,0	-0,1	+0,7	-0,0	-0,0	9,9	+0,5
Educatie	1,9	-0,0	-	+0,1	-0,0	-0,0	2,0	+0,1
Volksgezondheid	0,2	+0,0	+0,0	+0,0	-	+0,0	0,2	+0,0
Cultuur en ontspanning	4,4	-	-0,1	+0,3	-0,0	-0,0	4,6	+0,2
Infrastr.r en gebiedsontw.	6,3	+0,1	-0,0	+0,5	+0,2	+0,0	7,0	+0,7
Riolering en reiniging	-0,9	-0,0	-0,0	-0,1	-	-0,0	-1,0	-0,1
Openb. orde en veiligh.	1,8	+0,0	-	+0,1	+0,0	+0,0	2,0	+0,2
Bestuur en ondersteuning	2,9	+0,0	+0,1	+0,2	+0,0	+0,0	3,2	+0,3
Overig	0,0	-	-	-	-	-	0,0	0
Onbekend	0,0	-	-	-	-0,0	-	0,0	-0,0
Totaal	32,9	+0,2	+0,8	+2,3	-1,0	0,0	35,3	2,3

Toelichting

1. De aanvullende uitkeringen zijn waar mogelijk aan een cluster toebedeeld, de uitkering voor de maatstaven waar dit niet mogelijk is vallen onder onbekend
2. Het effect van areaalontwikkeling wordt berekend door de waarde per maatstaf in het nieuwe jaar te vermenigvuldigen met de prijzen inclusief de uitkeringsfactor van het vorige jaar
3. Het effect van taakmutaties wordt berekend door de prijsontwikkeling per maatstaf per cluster tussen de twee jaren te vermenigvuldigen met de eenheden per maatstaf van het huidige jaar
4. Het effect van de uitkeringsfactor wordt berekend door de ontwikkeling van de uitkeringsfactor te vermenigvuldigen met de waarde per maatstaf in het voorgaande jaar
5. Het interactie effect (bijvoorbeeld de extra toename van een prijsverhoging door een hogere uitkeringsfactor) tussen de drie factoren is niet verdeeld over deze factoren maar wordt hier los weergegeven

5. Ontwikkeling Areaal

Cluster	Ontwikkeling top 3 maatstaven 2021-2022	Waarde	% ontwikkeling	€ x 1.000
Eigen middelen	Woonruimten	9.976	+2%	-8
	Vast Bedrag Voor Iedere Gemeente	1	0%	0
	Ozb (Niet-Woningen Eigenaar)	344.750.000	0%	-14
	Overige Maatstaven			122
	Totaal Eigen middelen			100
Inkomen en participatie	Bijstandsontvangers	203	+6%	37
	Re-Integratie Klassiek	0	-6%	-9
	Huishoudens Met Laag Inkomen (Drempel)	1.709	-1%	-7
	Overige Maatstaven			0
	Totaal Inkomen en participatie			21
Samenkracht en burgerparticipatie	Huishoudens Met Laag Inkomen (Drempel)	1.709	-1%	-1
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3%	1
	Bijstandsontvangers	203	+6%	1
	Overige Maatstaven			1
	Totaal Samenkracht en burgerparticipatie			1
Jeugd	Bijstandsontvangers Eenouderhuishoudens	55	+11%	18
	Bijstandshuishoudens Met Minderjarige Kinderen	75	+7%	6
	Uitkeringsontvangers Minus Bijstandsontvangers	912	-0%	-2
	Overige Maatstaven			-2
	Totaal Jeugd			20
Maatschappelijke ondersteuning	Huishoudens Met Laag Inkomen (Drempel)	1.709	-1%	-11
	Huishoudens Met Laag Inkomen 75-84 Jaar	179	-3%	-4
	Huishoudens Met Laag Inkomen >84 Jaar	71	-3%	-3
	Overige Maatstaven			0
	Totaal Maatschappelijke ondersteuning			-18
Educatie	Huishoudens Met Laag Inkomen (Drempel)	1.709	-1%	-1
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3%	1
	Land	12.058	0%	0
	Overige Maatstaven			0
	Totaal Educatie			0
Volksgezondheid	Bijstandsontvangers	203	+6%	0
	Huishoudens Met Laag Inkomen (Drempel)	1.709	-1%	0
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3%	0
	Overige Maatstaven			0
	Totaal Volksgezondheid			0
Cultuur en ontspanning	Leerlingen Vo	245	0%	0
	Klantenpotentieel Regionaal	4.950	0%	0
	Klantenpotentieel Regionaal	4.950	0%	0
	Overige Maatstaven			0
	Totaal Cultuur en ontspanning			0
Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	Woonruimten	9.976	+2%	17
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3%	12
	Woonruimten * Bf. Kern	9.976	+2%	10
	Overige Maatstaven			15
	Totaal Infrastructuur en gebiedsontwikkeling			54
Riolering en reiniging	Woonruimten	9.976	+2%	-19
	Woonruimten * Bf. Kern	9.976	+2%	6
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3%	1
	Overige Maatstaven			0
	Totaal Riolering en reiniging			-12

Cluster	Maatstaven	Waarde	% ontwikkeling	€ mln incl UF
Openbare orde en veiligheid	Woonruimten	9.976	+1,8%	18
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3,2%	4
	Huishoudens Met Laag Inkomen (Drempel)	1.709	-1,0%	0
	Overige maatstaven			0
	Totaal Openbare orde en veiligheid			21
Bestuur en algemene ondersteuning	Woonruimten	9.976	+1,8%	10
	Omgevingsadressendichtheid	5.716	+3,2%	-1
	Eenouderhuishoudens	508	0,0%	0
	Overige maatstaven			0
	Totaal Bestuur en algemene ondersteuning			9
Totaal € x 1.000				196
Totaal € mln				0,2

Toelichting

1. Per cluster worden de drie maatstaven met de grootste invloed (positief of negatief) op de uitkering weergegeven. De rest valt onder overige maatstaven
2. Het effect bij eigen middelen is hier inclusief een prijsaanpassing die wordt gedaan omdat de WOZ-waarde sterk kan fluctueren. Het is beleid om voor het effect van deze marktontwikkelingen te corrigeren, waardoor er alleen een effect vanwege inflatie overblijft

6. Taakmutaties 2022

Cluster	Mutatie	€ x 1.000
Jeugd	Jeugdzorg	1.088
	Jeugdhulp	252
	Salarislasten zorgdomein	33
	Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Jeugdhulp	5
	Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	1
	Ontwikkeling macrobudget iusd jeugd verwerkt op basis van het aandeel van elke maast	0
	Verrekening Voogdij/18+	0
	Compensatieregeling Voogdij 18+	-6
	Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Jeugdhulp	-6
	Verrekening voogdij 18+	-7
	Jeugdhulp: subsidieregeling contiuniteitsregeling cruciale zorg	-8
	Aanpak problematiek jeugdzorg: POH jeugd GGZ	-9
	Jeugdhulp	-15
	Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd (covid-19)	-22
	Aanpak problematiek jeugdzorg: Restant wachttijd specialistische jeugdzorg	-44
	Aanpak problematiek jeugdzorg: Wachttijd specialistische jeugdzorg	-173
	Aanpak problematiek jeugdzorg: verdringing + lichte jeugszorgproblematiek	-197
	Jeugdhulp	-277
	Totaal Jeugd	617
Maatschappelijke ondersteuning	Salarislasten zorgdomein	57
	Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten WMO 2015	28
	Ambulantisering in de ggz	5
	Nacalculatie mobiliteitsmiddelen Wlz	3
	Ontwikkeling macrobudget iu Wmo verwerkt op basis van het aandeel van elke maastaf	0
	Loon- en prijsbijstelling 2019 Wmo2015	0
	Mobiliteitshulpmiddelen wlz	-3
	Ontwikkeling macrobudget iusd Wmo verwerkt op basis van het aandeel van elke maast	-6
	Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten WMO 2015	-29
	Continuïteit van zorg: meerkosten WMO (covid-19)	-32
	Bestrijden eenzaamheid ouderen	-58
Totaal Maatschappelijke ondersteuning	-34	
Inkomen en participatie	Energietoelage lage inkomens	571
	Gemeentelijk schuldenbeleid	24
	Bijzondere bijstand	12
	Impuls Re-integratie	8
	Aanvullende pakket re-integratie	3
	Landelijke structuur interventieteams	2
	Loon- en prijsbijstelling 2019 Inkomen en participatie	0
	Bijzondere bijstand	-9
	Impuls Re-integratie	-9
	Uitvoering en implementatie Breed offensief	-11
	Aanvullende pakket re-integratie	-18
	Gemeentelijk schuldenbeleid	-26
	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	-55
	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	-163
Totaal Inkomen en participatie	329	
Samenkracht en burgerparticipatie	Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen	6
	Toezicht en handhaving gastouderschap	6
	Kinderopvang toezicht en handhaving	0
	Toezicht voorschoolse educatie	0
	Sociaal enMentaal welzijn voor de Jeugd: Activiteiten en ontmoetingen	-7
	Buurt- en dorpshuizen	-9

Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal en Mentaal welzijn voor de Jeugd: Mentale ondersteuning	-10
	Sociaal en Mentaal welzijn voor de Jeugd: Jongerenwerk	-12
	Perspectief jeugd en jongeren	-17
	Actielijn 5 Impuls integraal werken	-27
	Totaal Samenkracht en burgerparticipatie	-71
Riolering en reiniging	Afvalinzameling	-38
	Totaal Riolering en reiniging	-38
Maatschappelijke opvang	Ondersteuning psychisch kwetsbaren en (verstandelijk) beperkten	-58
	Totaal Maatschappelijke opvang	-58
Volksgezondheid	Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg	6
	Rijksvaccinatieprogramma HPV mannen	3
	Rijksvaccinatieprogramma Meningokokken	0
	Rijksvaccinatieprogramma informed consent	-1
	Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg	-2
	Totaal Volksgezondheid	6
Bestuur en algemene ondersteuning	Permanente registratie kiezers buitenland	0
	Permanente registratie kiezers buitenland	0
	Overig	0
	Wet open Overheid incidenteel	59
	Wet Open Overheid structureel	50
	Digitale voorzieningen (niet transactiegerichte voorzieningen GDI, Mijn overheid, Digidigitaal)	9
	Bijdrage centrale voorziening Basisregistratie Personen	4
	Logisch ontwerp GBA	-1
	Totaal Bestuur en algemene ondersteuning	121
Cultuur en ontspanning	Lokaal cultuuraanbod (covid-19)	-45
	Lokale cultuur	-54
	Totaal Cultuur en ontspanning	-99
Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	Toezicht en handhaving voor EBBD III	2
	Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	-3
	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	-7
	Totaal Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	-7
Totaal	766	
Totaal € mln	0,8	

Toelichting

1. De uitsplitsing van de taakmutaties is gebaseerd op het taakmutatie bestand gepubliceerd bij de circulaire waarop deze monitor is gebaseerd (meicirculaire 2022)
2. De bedragen zijn inclusief de uitkeringsfactor

It's Public

Strategisch adviesbureau voor de publieke sector
www.itspublic.nl / Plantage Middenlaan 62, Amsterdam